

С.К.Рысбаев п.и.д., профессор

Сөз жөнүндө дастан

(Педагогикалык жогорку окуу жайлардын студенттери, окутуучулары, аспиранттары жана орто мектептин мугалимдери үчүн кошумча окуу куралы)

Китепчеде эне тилибиздин керемет сырлары, тилдин адам рухундагы орду, анын адамдын жан дүйнөсү, жүрүм-турум маданияты менен ажырагыс бирге экендиги сыпатталып берилген. Элдик түшүнүктөр менен коштолгон автордук афоризм сөздөрү да китепчинин ажарын ачып турат. Элдик этиканын жандуу үлгүлөрү болуп эсептелинген бата-тилек, тыюу, буюруу жана ырым сөздөрү да эне тилибиз боюнча окумуштуу, мугалим жана жаш илимпоздорду гана эмес, жалпы эле тил дүйнөсүнө кызыккан окурмандарды кайдыгер калтырбайт.

МАЗМУНУ

Сөз жөнүндө этюддар:.....	3
<i>1-этиюд:</i> Сөз–ыйык, сөз керемет	3
<i>2-этиюд:</i> Сөз– адамдын маданияты.....	7
<i>3-этиюд:</i> Сөз - элдик педагогиканын феномени	14
<i>4-этиюд:</i> Сөз кудурети – эне тилде.....	18
<i>5-этиюд:</i> Сөз табияты–табышмак.....	24
<i>6-этиюд:</i> Биз маданияттуубуз, бирок сүйлөө маданиятыбыз кандай?.....	31
<i>7-этиюд:</i> Сөз гана калат! Сөз менен бирге эрдик алат!.....	42
<i>8-этиюд:</i> Бала тилиндей ширин эмне бар?.....	48
<i>9-этиюд:</i> Сөздөр кайдан жаралат?.....	57
<i>10-этиюд:</i> Сүйлөшүү маданиятына үйрөтүүнүн 10 шарты.....	68
Сөздөрдөгү сөздөр.....	86
Өмүрдү коштогон түшүнүктөр.....	90
Сөз берметтери:.....	92
1-топтом.....	92
2-топтом.....	96
3-топтом.....	99
4-топтом.....	103
5-топтом.....	104
6-топтом.....	107
7-топтом.....	109

8-топтом.....	112
9-топтом.....	114
10-топтом.....	118
11-топтом.....	123
Кыргыздын бата, тилек сөздөрү (элдик үлгүлөрдөн).....	126
Жолго узатарда айтылган бата - тилек сөздөрү.....	126
Иш баштаганда айтылар бата сөздөрү.....	126
Бала колго суу куйганда, же улууга жардам бергенде айтылган бата.....	127
Балага жаңы кийим кийгизгенде айтылган бата.....	127
Тасмалга берген бата.....	127
Ымыркай уулга берген бата.....	128
Ымыркай кызга берген бата.....	129
Дасторконго берген бата.....	130
Күйөөгө узатар кызга, же жаңы келген келинге берген бата.....	130
Кыргыздын тыюу, буюру жана ырым сөздөрү (элдик үлгүлөрдөн):....	133
Тамак-ашка карата айтылгандар.....	133
Жаш балага карата айтылгандар.....	133
Мал-жанга, үй айбандарына карата айтылгандар.....	134
Үй тиричилигине карата айтылгандар.....	134
Кийим-кечеге байланыштуу айтылгандар.....	135
Жүрүм-турум жана мамиле адебине карата айтылгандар.....	135
Идиш-аякка байланыштуу айтылгандар.....	136
Убакытка байланыштуу айтылгандар.....	137
Жакшылык-жамандык жөнүндө айтылгандар.....	137
Табиятка байланыштуу айтылгандар.....	138
Сөз менен бирге жашаган элдик өнөрлөр.....	139
Сөз менен бирге жашаган каада-салттар.....	144
Сандарга жараша айылган ыйык түшүнүктөр.....	151
3 санына байланыштуу айтылган сөздөр.....	151
7 санына байланыштуу айтылган сөздөр.....	151
40 санына байланыштуу айтылган сөздөр.....	152
Кыргызча чен - өлчөмдөрүн туюндурган түйүндүү сөздөр.....	153
Узундук (жашы, аралык) бирдиктерин билдирген сөздөр.....	153
Бийиктик өлчөмдөрүн билдирген сөздөр.....	153
Чондук, көлөм өлчөмдөрүн билдирген сөздөр.....	153
Аянт өлчөмдөрүн билдирген сөздөр.....	154
Убакыт өлчөмдөрүн билдирген сөздөр.....	154
Күндүн убакыттарын билдирген сөздөр.....	154

**Аталган китеп боюнча толук маалыматты Кыргыз билим берүү
академиясынын Мамлекеттик тил жана лингводидактика
лабораториясынан алууга болот**